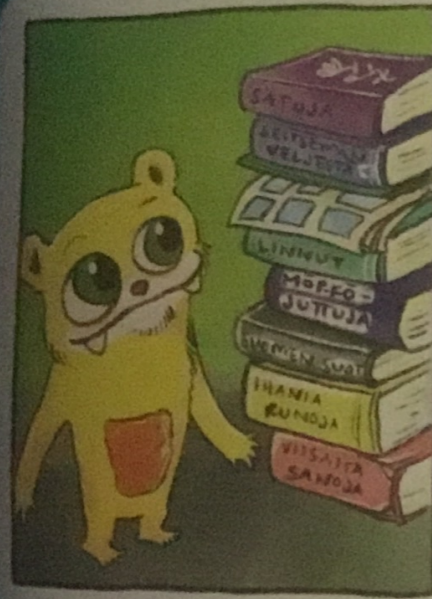

Kuva: Tarinoiden aapinen 2021

Nyt toi-mi-taan!

Monilukutaito

Käsite ja merkitys oppimisessa, esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman valossa, käytännön esimerkkejä

Merja Kuosmanen 12.9.2021

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen

3.1 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

- tiedot
- taidot
- arvot
- asenteet
- tahto

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPS 2016

- Tavoitteena koulupolun päätteeksi yksilö, joka havainnoi, valitsee, toimii, tuottaa, tekee yhteistyötä.
- Yksilö, joka osaa suodattaa, ymmärtää sekä tuottaa tietoa moninaisissa ympäristöissä.
- Yksilö, joka osaa ymmärtää, valita ja tuottaa multimodaalisia tekstejä tarkoituksenmukaisesti.
- Toisaalta, elinikäisen oppimisen asenne tärkeää.
- Hyvinvointi keskiössä, oman elämän hallinta ja merkityksellisyys

Merja Kuosmanen

Määritelmän ja ops-uudistuksen taustaa

”The term multiliteracies acknowledges the multiplicity of meaning-making modes (visual, textual, audio, etc.) as well as the wider social contexts of these modes, from diverse local settings to global communities.”
(Callow 2003)

Kirjoittamisesta monilukutaitoon (*multiliteracies*)

- Käsitteen juuret ovat 1990-luvulla (New London Group 1996), josta se on levinnyt tuhansiin tutkimuksiin ja vaikuttanut opetussuunnitelmiin.
- Alkuperältään monilukutaidossa on kyse ennen kaikkea pedagogisesta lähestymistavasta ja yhteiskunnallisesta painotuksesta: **keskeistä ei ole vain lukutaito vaan myös oppilaan toimijuus.**
- Monilukutaidon ytimessä on kaksi “moneutta”: (1) sanalliset, visuaaliset ja auditiiviset merkitysjärjestelmät (2) erilaisissa kulttuurisissa, kielellisissä ja sosiaalisissa konteksteissa.

(Pirjo Kulju, Tampereen yliopisto)

Määritelmä ops

Monilukutaito (L4)

”Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten **tekstien** tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. **Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.**

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.”

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

Esiopetus ja MONILUKUTAITO

Monilukutaito Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten **viestien** tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. **Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia.** Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. ....

Esiopetuksen perusteet 2014

Esiopetuksen MONILUKUTAITO jatkuu

Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyy ja saa uusia merkityksiä. **Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.**

Esiopetuksen perusteet 2014

Määritelmä

Praktinen

”Monilukutaito on ihmisenä olemisen ja elämisen taitoa yhä kirjavammassa maailmassa. Se on taitoa ymmärtää ja tulla ymmärretyksi. Se on taitoa suhtautua maailmaan samaan aikaan avoimesti ja terveeseen kriittisesti. Kun sinulla on monilukutaitoa, olet avoin erilaisia ihmisiä ja kulttuureita kohtaan ja ymmärrät muiden lähtökohtia. Sinulla on kykyä keskustella monenlaisten ihmisten kanssa, ja luovuutta käyttää viestimiseen useita eri välineitä ja keinoja. Lyhyesti sanottuna monilukutaito merkitsee mahdollisuutta täysivaltaiseen osallisuuteen ja vastuulliseen osallistumiseen. Monilukutaito on jokaisen lapsen ja aikuisen oikeus.” (MOI-hanke, monilukutaito.com)

Käytännön vinkkejä eheyttävään oppimiseen ja opetukseen

Monilukutaitoa Opitaan Ilolla -ohjelma

- [Tutustu MOI-ohjelman verkkosivuihin ja materiaaleihin\(link is external\)](#)
- Esim. Kuva tulee irti kansista-projekti: <http://www.monilukutaito.com/blog/55/kuva-tulee-ulos-kirjasta-projekti>
- Elokuvakasvatus hyvä keino toteuttaa monilukutaitoa: <https://urly.fi/2b5T>
- [Lataa uusi maksuton kirja varhaisesta monilukutaidosta: Kurittomat palaset - Monilukutaitoa opitaan ilolla\(link is external\)](#)

Elokuvapaja ”Kuvaten”

Monilukutaito, tvt-aidot ja yhdessä oppiminen tavoitteena

Merja Kuosmanen 2017

Tavoitteet

- yhteistyötaidot: opin sanomaan mielipiteitä, ideoimaan yhdessä, kuuntelemaan toista
  - monilukutaito: havainnoin, suunnittelen, kuvaan, opin tekemään elokuvan I Movie appsilla, kuvallinen tarinankerronta
    - tiedän tekijänoikeuksista
- pohdin oman kaupungin tärkeitä paikkoja ja nähtävyyksiä
- arvostan omaa ja toisten töitä
  - innostun, opin 😊

Matka maailman ympäri-esimerkki

Monilukutaito
ja eheyttävä
oppiminen ja opetus
osana
kummiopetoimintaa

